

**Türkçe Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Drama Yöntemini
Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlikleri**

Abdullah ŞAHİN*
Erhan YEŞİLYURT**

Özet

Bu çalışmada, Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın örneklemini, 2012-2013 akademik yılında Bülent Ecevit Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Bölümü'nde dördüncü sınıfta okuyan 38 bayan, 42 erkek olmak üzere toplam 80 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının cinsiyetlerini belirlemek için kişisel bilgi formları, drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerini belirlemek amacıyla da Yararlı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 18 ile analiz edilmiştir.

Yapılan analizler sonucu Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik "Katılıyorum" düzeyinde öz yeterliğe sahip oldukları, öz yeterlik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, Türkçe Öğretmen Adayları, Drama yöntemi, Öz Yeterlik.

Self-Efficacy of Turkish Teacher Aspirants's for Using Drama Method

Abstract

The aim of this research is to state the self-efficacy of Turkish teacher aspirants's related to using of drama method and evaluate them in respect of several variables. The sample of research comprises 80 teacher aspirants (38 female, 42 male) who studies Bülent Ecevit University, Turkish education department in 2012 - 2013 academic year. For the aim of the determining teacher aspirant's gender used Personal Information Form and Self-Efficacy Scale for Using of Creative Drama Method used in study for determining

---

* Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü

** Arş. Grv., Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü

teacher aspirants self-efficacy related to using of drama method. Research's data has been analyzed by means of SPSS 11.5 program.

As a result of statistical analysis, it has been found that Turkish teacher aspirants have a self-efficacy with the level of "I accept" related to using of drama method and self-efficacy levels do not show a district difference according to variable of gender.

Key Words: Turkish teaching, Turkish Teacher Aspirants, Drama method, Self-efficacy.

Giriş

“Türkçe öğretimi, çocukları anadili kullanma ve onda en üst düzeyde yetkinleşmelerini sağlayan temel bir beceri eğitimidir. Dil, dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel beceriye dayanır” (Tazebay; Çelenk, 2008, 18).

Demirel (2006) ve Şükrü Ünalın (2006)'a göre Türkçe dersinde ilk okuma ve yazma, okuma, sözlü ve yazılı anlatım, dinleme, dil bilgisi birçok etkinlik alan yer almaktadır. Bu alanlar çerçevesinde Türkçe öğretiminde öğretim etkinliklerinde uyulması gereken bazı temel ilkeler bulunmaktadır.

Bu ilkelerden bazıları şunlardır:

1. Dört temel dil becerisinin birlikte öğretilmesi,
2. Türkçe öğretiminin doğal bir ortamda yapılması,
3. Türkçe öğretiminde diğer derslerden yararlanılması,
4. Dil kurallarını öğretirken sezdirme yaklaşımının izlenmesi,
5. Öğrenme alanları ile öğretim etkinlikleri arasında sıkı bir ilişkinin kurulması,
6. Metinlerin seçiminde tematik bir yaklaşım izlenmesi,
7. Dil becerilerini geliştirmede çoklu ortamın sağlanması,
8. Öğretimde çocuğun kendi dilinden hareket edilmesi,
9. Değişik dil çalışmaları arasında sıkı bir ilişki kurulması gerekmektedir.

Türkçe öğretimi dört temel beceriyi kapsamaktadır. Bu beceriler sayesinde insanlar çevresinde gördüklerini tanır ve çevresiyle iletişime geçer. Ancak Türkçe öğretiminde bu dört temel beceride yetkinleşmek için bazı yöntem ve tekniklere ihtiyaç vardır. Bu yöntem ve tekniklerden bir tanesi drama yöntemidir.

“Drama sözcüğü Yunanca “dran”dan gelmektedir. “Dran” yapmak, etmek, eylemek anlamı taşımaktadır. Drama sözcüğü bugünkü anlamına

yakın biçimde Yunanca Dramenon'daki "Seyirlik olarak benzetme" olgusuna dayalıdır ve eylem anlamı taşır"(Aral, 2000: 44).

Dramada bir lider, yani dramayı bilen bir başkan bulunmalıdır. Başkan, yönlendirmelerde bulunduğu gibi bazen etkinliklere de katılır. Eğitim ortamında dramayı yöneten kişi çoğu zaman öğretmen olur. Bu durum aynı zamanda öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkinin gelişmesine etki eder.

Dramanın eğitim ortamında gereklerinden biri de üretmedir. Öğrencinin sınıfta derse katılmasını, öğrencinin derste aktif hâle gelmesini ve en önemlisi bir şeyler üretmesini gerektirir. Üreten öğrencinin öz güveni gelişir. Böylece drama öğrencinin psikolojik gelişimini de destekler.

"Drama denince akla eğitim, oyun ve tiyatronun kesişme noktasında duran, eğitime oyun ve tiyatronun yöntem ve araçlarının farklı amaçlarla dâhil edildiği bir süreç gelmelidir. Öğrenciler drama yoluyla merkezinde dramatik deneyim ve katılımcı olan bir sürece girer. Bu sürecin temel niteliği rol alma yoluyla kişinin kendini ve dünyayı algılamasıdır" (Sağlam, 2007: 17).

Drama, okulda öğrencilerin gelişimlerini olumlu yönde etkileme potansiyeline sahiptir (Wright, 2006). Drama tekniği ders ortamında kullanıldığında öğrenciye birçok yarar sağlamaktadır. Öğrenci, drama tekniği sayesinde dersleri daha kalıcı bir şekilde öğrenirken aynı zamanda kendisini ve dil yetisini de geliştirmektedir.

Öğretmen derste öğrenciye öğrendiklerinin farkına varıp kendisini güçlü hissetmesi için fırsat vermelidir. Bu gerçek hayatta sağlanabileceği gibi yapay bir ortam da hazırlanabilir. Drama bu durumda iyi bir yardımcı olabilir. Drama tekniği gerçek ile yapay dünyayı bir potada eritir ve bilginin kalıcılığını arttırır (Doyle, 1993).

Demirel (2006: 42), drama tekniğinin yararlarını şu şekilde sıralamaktadır:

1. Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir.
2. Kişinin kendine olan güvenini arttırır.
3. Anlatma yeteneğini ve yaratıcılığı arttırır.
4. Akıcı konuşmayı geliştirir.
5. Dile hâkimiyeti ve doğru ifade yeteneğini geliştirir.
6. Bilgilerin etkin kullanımını sağlayarak onları pekiştirir.

Drama yöntemi, öğretmenin rehberliğinde öğrencinin derse aktif katılımını sağlaması sağlar. Öğrencinin derse katılımı ders öğretiminde çok önemlidir. Türkçe Öğretim Programına bakıldığında öğrencinin derse aktif katılımının ders ortamına etkilerinin yer aldığı bazı ifadeler bulunmaktadır:

“Öğrenmeyle ilgili yapılan araştırma ve gözlemlerde, uygulamayla edinilen bilgi ve becerilerin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum dil öğretiminde daha somut olarak gözlenebilir. Bütün öğrenme etkinliklerinde olduğu gibi Türkçe dersinde de öğrenciyi etkin hâle getirmek, öğretim sürecinde öğretmeni rehber kılmak çağdaş eğitimin geldiği önemli bir noktadır” (MEB, 2006: 2).

Programdaki yargılardan Türkçe Dersi Öğretim Programında bütün öğretim süreçlerinin hayata dönük olmasının amaçlandığı, ayrıca değerlendirmede tutum ve davranışlardaki gelişmelerin de dikkate alındığı görülmektedir. Drama yöntemi, doğası gereği hayata dönük etkinliklerden oluşur. Çünkü bu yöntemdeki etkinlikler bir nevi hayatın provası niteliğindedir. Yöntem, öğrencilerin öğrenirken eğlenmesini de sağladığı için Türkçe dersine yönelik tutum ve davranışların da olumlu yönde gelişmesine yardım etmektedir.

Drama öğrencinin özgüven sahibi olmasını sağlar. Kendini ifade edemeyen öğrenci etkinlikler sayesinde oyun içinde başka karakterler üzerinden içindekileri döker. Bu etkinlikler sayesinde belli bir süre sonra kendini ifade etmenin düşündüğü kadar zor olmadığını görür ve günlük hayatında da düşüncelerini ve isteklerini rahat bir şekilde dile getirmeye başlar.

Tüm bu anlatılanlar drama yönteminin öğretmenin ders anlatmada işini kolaylaştırdığını, öğrencilerin derste daha etkin bir şekilde yer aldığını, bu sayede derslerin daha verimli geçtiğini göstermektedir.

Aral (2003: 108)'a göre dramanın uygulama basamakları şu şekildedir:

1. Isınma ve Rahatlama Çalışmaları

Drama çalışmalarında ilk olarak yer verilen çalışmadır. Bu çalışmada amaç bireylerin birbirleriyle kaynaşıp bütünleşmesidir. Isınma çalışmaları, bir ritm eşliğinde yürüme, koşma, ritme uygun hareketlerde bulunma gibi birçok etkinliği barındırır. Kaynaştırma çalışmaları, konsantrasyon çalışmaları gibi aşamaları bulunmaktadır.

2. Oynama

Belirli kurallar çerçevesinde oyunlar oynayıp geliştirme çalışmalarını içerir. Pantomim, rol oynama, doğaçlama, öykü oluşturma, dramatisasyon gibi etkinlikler bu bölümde yer almaktadır.

3. Rahatlama ve Değerlendirme Çalışmaları

Bu bölümde amaç katılımcıyı fiziksel ve zihinsel olarak rahatlatmaktır. Bu nedenle müzik ya da yönergeler kullanılır.

Araştırmanın Amacı

Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerinin belirlenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada aşağıdaki problemlere cevap aranmaktadır:

1. Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri ne düzeydedir?
2. Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, verilerin toplanmasına ve verilerin analiz edilmesine ait bilgiler yer almıştır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modeliyle yapılmıştır. Tarama modeli durumların mevcut halleri ile betimlenmesi anlayışına dayanır.

Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada, Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemine yönelik öz yeterlik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Tarama sonucunda literatürde Maden (2010)'in Türkçe öğretmenlerinin dramaya yönelik öz yeterliklerini ve tutumlarını inceleyen araştırması dışında konuyla ilgili bir çalışma bulunamamıştır. Ayrıca Türkçe öğretmen adaylarının dramaya yönelik öz yeterliklerini ve tutumlarını inceleyen bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerinin belirlenmesi onların öğretmen olduklarında drama yöntemini kullanmalarına yönelik yönlendirmelere katkı sağlayacağından ve bu yönlendirmelerin daha doğru ve verimli yapılmalarını sağlayacağından dolayı önemlidir.

Araştırma Grubu

Araştırmanın araştırma grubunu, 2012 – 2013 öğretim yılının güz yarıyılında Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü'nde dördüncü sınıfta okuyan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırma evrenini oluştururken Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemine yönelik öz yeterliliklerini ölçebilmek için öz yeterlilik ölçeği dördüncü sınıfta okuyan öğretmen adaylarına uygulandı.

Öz yeterlilik ölçeği, öğretmen adaylarına güz yarıyılıının son haftasında uygulanarak öğretmen adaylarının dramaya yönelik öz yeterliliklerinin daha sağlıklı ölçülmesini sağlayacak gerekli mesleki derslerin sona ermesi beklenmiştir. Böylece araştırma evreninde yer alan Türkçe öğretmen adaylarından 80'i araştırma grubu olarak seçilmiştir. Örnekleme oluşturan öğretmen adaylarından 38'si bayan, 42'si erkek adaylardan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanma Araçları ve Analizi

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyet ve iletişim bilgilerini belirlemek amacıyla kişisel bilgi formu hazırlanmış ve uygulama esnasında örneklemdaki tüm öğretmen adaylarının formu doldurmaları sağlanmıştır.

Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algılarını belirlemek amacıyla Can ve Cantürk – Günhan (2009) tarafından geliştirilen ve Maden tarafından Türkçe öğretmenliğine uyarlanan "Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek üzerinde uyarlamalar yaparken Maden daha kapsayıcı bir ifade olması nedeniyle drama yöntemi ibaresini kullandığı için çalışmada uyarlamaya sadık kalınmıştır.

Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik düzeyleri belirleme ölçeğindeki maddeler likert tipte "1 - Hiç katılmıyorum. 2 - Katılmıyorum. 3 - Orta Derecede Katılıyorum. 4 - Katılıyorum. 5 - Tamamen Katılıyorum." şeklinde puanlanmıştır. Ayrıca ölçekte yer alan olumsuz içerikli bazı maddeler (7,11,15, 23, 29, 30, 34) analiz sürecinde tersten kodlanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayısının 0,91 olduğu görülmüştür.

Elde edilen veriler SPSS for Windows 18 programında t testi ve ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterliklerine ait bulgular yer almaktadır.

Türkçe Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemini Kullanımına Yönelik Öz Yeterlik Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 1: Türkçe Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği Puanlarının Betimsel İstatistikleri

	N	X	S
Ortalama	80	3,85	0,41

Yapılan araştırmaya toplam 80 Türkçe öğretmen adayı katılmıştır. Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik ölçeği ortalama puanı X: 3,85'tir. Bu durum öğretmen adaylarının drama yöntemine yönelik öz yeterlik algılarının "katılıyorum" düzeyinde çıktığını göstermektedir.

Türkçe Öğretmen Adaylarının Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analizine İlişkin Bulgular

Tablo 2: Drama Yöntemini Kullanımına Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre T – Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	S	Sd	t	p
Kadın	38	3,89	0,35			
Erkek	42	3,80	0,45	7	0,963	0,339

Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir, $t(78) = 0,963$, $p < .05$. Araştırmaya katılan erkek öğretmen adayların drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algıları ($X = 3,80$), kadın öğretmen adayların drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algıları ($X = 3,80$)'dir. Bu durum kadın ve erkek öğretmen adayların drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik ortalama puanlarının birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Ders ortamına getirdikleriyle drama yöntemi Türkçe öğretiminde büyük bir öneme sahiptir. Drama yöntemi öğrenciyi derste aktif hale getirir ve derslerin daha verimli geçmesini sağlar. Bu nedenle öğretmenlerin drama

yönteminin önemini kavrayıp ders planlamalarında bu yönetime daha fazla yer vermesi gerekmektedir.

Araştırma sonucunda Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemi kullanmaya yönelik tutumları “katılıyorum” düzeyindedir. Bu durum Türkçe öğretmen adaylarının drama yönteminin gerekliliğini kavradıklarını, bu yöntemi öğretimde kullanabilecekleri bir yöntem olarak kabul ettikleri ve drama yöntemini kullanmada kendilerini yeterli seviyede gördüklerini göstermektedir.

Türkçe öğretmen adaylarının drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu durum erkek ve kadın Türkçe öğretmen adaylarının birbirine yakın derecede drama yöntemini kullanmada kendilerini yeterli gördüklerini göstermektedir.

Elde edilen bulgularla literatürü incelediğimizde ölçeği uyarlayan ve Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemine yönelik öz yeterliğini inceleyen Maden’in çalışması sonucun elde edilen bulgularla benzer niteliktedir. Ayrıca bu durum öğretmen adaylarının drama yöntemine yönelik öz yeterlik algılarının büyük çoğunlukla üniversite düzeyinde geliştiğini ve öğretmenlik sürecine aktarıldığını göstermektedir.

Drama yönteminin eğitim ortamına kattıkları ve öğrenci gelişimindeki etkisi göz önünde bulundurularak Türkçe derslerinde kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Yaygın ve örgün öğretimde görev yapan eğitimcilerin drama yöntemini derslerde etkin bir şekilde kullanabilmelerine yönelik hizmet içi eğitim kursları açılmalı ve bu kurslara katılımları sağlanmalıdır.

Drama yönteminin kullanımına yönelik gerekirse sınıflar düzenlenmeli, okul yönetimi bu gibi durumlarda ders öğretmeniyle işbirliği yapmalıdır.

Öğretmen yetiştiren fakültelerde drama derslerinin etkinliği artırılmalı ve bu derslere öğretmen adaylarının etkin bir şekilde katılımları sağlanmalıdır.

Kaynakça

- Aral, N., Baran G., Bulut Ş. ve Çimen S. (2000). Drama. İstanbul: Ya – Fa Yayın Pazarlama.
- Aral, N., Baran G., Pedük Ş. ve Erdoğan S. (2003). Eğitimde drama. İstanbul: Ya – Fa Yayın Pazarlama.

- Büyüköztürk Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can, B. & Cantürk-Günhan, B., (2009). Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Ölçeği. Nwsa e-Journal Education Sciences, Volume: 4, Number: 1, p: 34-43. <http://www.newwsa.com.tr> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2014).
- Demirel, Ö., Şahinel M. (2006). Türkçe öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doyle C. (1993). Raising curtains on education. Newfoundland, Bergin & Gerverey.
- Ergün M. (1995). Bilimsel araştırmalarda bilgisayarla istatistik uygulamaları SPSS for Windows. Ankara: Ocak Yayınları.
- Maden S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi*, 14 (7), 259 – 274.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2006). İlköğretim Türkçe dersi (6,7,8. sınıflar) öğretim programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Sağlam T. (2007). Kendi oyununu kendin yap. Ankara: Deniz Kitabevi.
- Tazebay A. ve Çelenk S. (2008). Türkçe öğretimi. Ankara: Maya akademi.
- Ünalın, Ş. (2006). Türkçe öğretimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Wright R. Peter (2006). Drama education and development of self: Myth or reality?. *Social Psychology of education*, 9:43 – 65.